

4. Иванова Е.В. Организационные и экономические аспекты инновационной деятельности в Украине // «Экономика: проблемы теории и практики»: Сб. науч. тр. – Днепропетровск: ДНУ, 2006. Вып. 114. – 200с.
5. Кардаш В.Я. Товарна інноваційна політика: Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 124с.

Володіна І. О., Семенов А.А.

НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. В Донецькій області спостерігається позитивна динаміка прироста прямих іноземних інвестицій. Так, якщо в 2004 році цей показник склав 57,2 млн. дол. США, то в 2006 році він збільшиться до 62,0 млн. дол. США. Поряд з цим спостерігається збільшення обсягу інвестицій в основний капітал: з 7,2 млрд. дол. США у 2004 році до 10,6 млрд. дол. США у 2006 році [1], але обсяг іноземних інвестицій в економіку області ще набагато нижчий за реальні потреби.

Із-за відсутності власних фінансових коштів виникають наступні питання:

- недостатні обсяги інвестицій в економіку області;
- значні обсяги незавершеного будівництва;
- недосконалість амортизаційної політики, як головного чинника поліпшення фінансового стану підприємств та інвестиційної спрямованості амортизаційних відрахувань;
- недостатня участь комерційних банків в інвестуванні капітальних вкладень;
- низький рівень доходів населення, як потенційного інвестора [2].

Аналіз останніх досліджень. Питанням залучення іноземних інвестицій в економіку присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, економістів, зокрема: О. Лавров, В. І Рибчак, Н. П. Боталова, Ю. О. Гідра, Д. В. Ляпін, К. М. Ляпіна. Так, вітчизняний економіст О. Лавров своє ставлення до іноземних інвестицій сформулював так: «... до будь-якої іноземної допомоги необхідно ставитися дуже обережно. Найкраще діяти за принципом: хочеш бути незалежним і багатим – працюй у своїй країні, реформуй свою економіку, створюй багатства для себе і експортуй їх за кордон. Хочеш бути злиденим і залежним – отримуй іноземну допомогу. Такий висновок автор робить на основі досвіду країн, що розвиваються, і з урахуванням останніх подій у Східній Європі [3]. Вітчизняний вчений Д. В. Ляпін стверджує, що «... у ринковій економіці інвестиції ... виконують ... важливу роль: вони виступають як інструмент відбору кращих проєктів, технологій, зразків ділової практики, і, зрештою, самих підприємців. Якщо від кількості залучених інвестицій залежить обсяги накопичення капіталу, то від механізму інвестування залежить його продуктивність.»[4].

Викладення основного матеріалу. За експертними оцінками, Україна має істотну потенційну нагоду для ефективного освоєння іноземних інвестицій. Так, прямі іноземні інвестиції в Україну у 2005 році склали 9047,0 млн дол. США. Серед регіонів України лідерами за обсягами прямих іноземних інвестицій за 9 місяців 2006 року є: Київ- \$5 006,8 млн., Дніпропетровська - \$1 891,7 млн., Донецька - \$975,2 млн., Харківська - \$920,4 млн., Київська - \$813,8 млн. та Одеська - \$681,3 млн. області [5].

Донецький регіон є одним із регіонів пріоритетної інвестиційної привабливості (перша група) [6]. Дана група характеризується високим економічним потенціалом за рахунок розвитку промислового виробництва, високим рівнем розвитку інвестиційної й комерційної інфраструктури, сприятливим підприємницьким кліматом, наявністю конкуренції між національними й іноземними інвесторами, високим рівнем інвестиційного поля, необхідністю реконструкції діючих об'єктів.

Нині Донецька область за певними показниками займає перше місце у країні. Тут виробляється 9, 8 % національного доходу, 13 % валового продукту промисловості, зосереджено 17,2 % основних виробничих фондів.

За існуючими експертними оцінками, на область припадає 12,5 % природо-ресурсного потенціалу країни. Експорт регіону перевищує його імпорт: за 2005 рік експорт склав 256,5 млн. дол. США; імпорт- 135,7 млн. дол. США. Донецький регіон входить до складу лідерів у прямих інвестиціях за регіонами у 2005 році: прямі іноземні інвестиції в регіон склали 586,0 млн. дол. США, а прямі іноземні інвестиції з Донецької області в економіку інших країн склали 9,6 млн. дол. США [5], (табл. 1).

Таблиця 1. Лідери з прямих інвестицій за регіонами у 2005 р.[5]

	Прямі іноземні інвестиції в регіони (млн. дол. США)		Прямі інвестиції з регіонів в економіку інших країн (млн. дол. США)	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Україна	9047,0	16375,2	198,6	218,2
в т. ч. :				
Дніпропетровська обл.	821,0	1717,2	4,0	21,6
Донецька обл.	529,7	586,0	8,0	9,6
Запорізька обл.	486,2	549,7	2,2	2,2
Київська обл.	522,2	590,7	0,0	0,0
Одеська обл.	517,8	594,9	36,6	36,6

Наведенні в табл. 1 статистичні дані свідчать про те, що регіон займає одне з провідних місць в господарському комплексі України. Отже, ефективність інвестиційної політики в Донецькому регіоні має значний вплив на розвиток економіки країни.

Разом із тим існують структурні особливості господарського комплексу Донецької області, які обмежують можливості виробничого накопичення й інвестування. Обмеженнями є: переважання в регіоні галузей важкої промисловості паливно-енергетичного комплексу, важкого машинобудування, гірничо-хімічної, чорної металургії, інших, відмінних високою капіталоємністю і фондомісткістю, але низькою рентабельністю, невисокою часткою додаткового продукту в створюваному національному доході.

Для успішного забезпечення інвестування підприємств виробничої сфери потрібно вирішити основні питання:

- визначити джерела і обсяг інвестиційних ресурсів, які можуть бути застосовані у виробничій сфері;
- обґрунтувати виробничі пріоритети;
- розробити ефективний механізм залучення і використання інвестицій;
- мобілізація всіх можливих інвестиційних ресурсів, оскільки для більшості проектів необхідним є ефект масштабу (наприклад, у галузях паливно-енергетичного комплексу, металургії, нафтопереробки).

У Донецькій області проводиться велика робота з активізації інвестиційного процесу. Підприємствами розроблено понад 200 інвестиційних проектів на загальну суму 4,3 млрд. дол. США, у тому числі 68 прєктів за участю іноземних інвесторів (837,1 млн. дол. США) [2]. Аналіз інвестиційних проектів дозволив визначити потребу в інвестиціях і можливість формування власних інвестиційних ресурсів, виявити пріоритетні і найпривабливіші для інвесторів проекти.

Встановлено, що внутрішні інвестиційні ресурси Донецької області унаслідок низької рентабельності виробництва, жорсткого оподаткування, повної і часткової зупинки безлічі підприємств області не перевищують на сьогодні 5,3 млрд. гривень. Унаслідок цих причин існує потреба в додаткових інвестиціях, яка за оцінками фахівців складає не менш 2 млрд. грн. на рік [6].

Іноземні інвестиції в Донецьку область надійшли з 23 країн світу. Серед найбільших інвесторів Кіпр, США, Великобританія, Німеччина, Італія, Австрія.

Не менше половини інвестиційних надходжень планується виділити на переозброєння базових галузей, значну частину - на створення 2762 нових робочих місць та збереження 3060 існуючих робочих місць [1].

Способи вирішення проблеми. Для покращення інвестиційного клімату у Донецькому регіоні слід вирішити наступні питання:

- додаткові інвестиції необхідно залучати в регіон через вільні економічні зони і території пріоритетного розвитку. Функціонування спеціальних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності створює значний позитивний потенціал. Завдяки пільговим умовам інвестування відкрились реальні можливості для досягнення відкритості економіки і стимулювання міжнародного економічного співробітництва; збільшення обсягів виробництва; впровадження сучасних технологій; нового обладнання, налагодження виробництва нових, конкурентноспроможних видів продукції, створення нових та збереження існуючих робочих місць, підвищення заробітної плати;
- важливим напрямком впливу на обсяг інвестицій є нормативна база, яка повинна вдосконалюватися, щоб створити умови для об'єднання усіх джерел фінансування і залучення інвестицій;
- головним критерієм оцінки ефективності роботи міських рад та органів виконавчої влади у містах та районах області повинна стати кількість створених малих підприємств та нових робочих місць у малому бізнесі;
- для того, щоб привабити у регіон кошти іноземних інвесторів, необхідно знизити розмір кваліфікаційної інвестиції до 20 тисяч доларів (з розрахунком на те, що вартість одного робочого місця, що створюється, не перевищив 1-2 тисячі доларів); у всіх інших регіонах, крім Донецької області, мінімальні розміри інвестиційних проектів диференційовані від 200 тис. грн. до 1 млн. грн. у залежності від галузі;
- також важливо зробити більш простішим порядок інвестування, спростувавши бюрократичну процедуру затвердження інвестиційних проектів, а пільги повинні надаватися за фактом реєстрації іноземної або вітчизняної кваліфікаційної інвестиції;
- потрібно законодавчо забезпечити необхідні умови для вкладання невеликих за обсягами приватних коштів підприємців, що на даний момент обмежено встановленням нижнього рівня на обсяг інвестицій при реєстрації інвестиційних проектів. Ця проблема може бути вирішена шляхом спільного інвестування іноземних та вітчизняних підприємств;
- для розширення можливостей залучення інвестицій в економіку потрібні інвестиційні проекти з достатньо високим рівнем ефективності та надійності. Серед таких проектів слід виділити проекти, що планується реалізувати у вже створених спеціальних економічних зонах: створення нових спеціальних економічних зон; створення підприємств на територіях пріоритетного розвитку та інвестування; інвестиційні проекти, тощо; створення експортно-орієнтованих виробництв.

Висновки. Таким чином, незважаючи на асиметричну структуру промисловості Донецької області, регіон має значний потенціал економічного розвитку. Для реалізації цього потенціалу необхідно залучати в економіку іноземні інвестиції. Пріоритетними об'єктами інвестування є: створення нових спеціальних економічних зон; створення підприємств на територіях пріоритетного розвитку та інвестування; інвестиційні проекти, тощо; створення експортно-орієнтованих виробництв.

Джерела та література

1. Донецька обласна державна адміністрація. Програма економічного і соціального розвитку на 2005 рік. – Донецьк, 2005. – 334 с.
2. Донецька обласна державна адміністрація. Програма економічного і соціального розвитку на 2006 рік. – Донецьк, 2006. – 310 с.
3. Рибчак В. І. // Іноземне інвестування в умовах інтеграції України у світову економіку // Формування ринкових відносин. – 2004. – №1. – С. 132–135.
4. Ляпін Д. В., Ляпіна К. М. Послання від бізнесу до державної влади України. – «Київський університет», Київ 2006. – 47 с.
5. Україна у цифрах у 2005 р.: Стат. дов. – «Консультант». – Київ, 2006. – 244 с.
6. Боталова Н. П., Гідра Ю. О. // Іноземні ієвестиції в економіку Донецької області // ДонДУУ «Менеджер». – 2005. – №4 (34). – С.45-48.

Гондаренко В.І.**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА**

Постановка проблеми. В умовах трансформаційного розвитку України, ефективність діяльності підприємств, в першу чергу, залежить від розробленої стратегії управління фінансами. Тому на сучасному етапі, актуальними є питання аналізу методичних підходів та удосконалення процесу розроблення фінансової стратегії підприємства. Виходячи з цього, в статті досліджувались основні етапи розробки та реалізації фінансової стратегії та модель її вибору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам проблеми стратегічного менеджменту за останні роки присвячено багато робіт зарубіжних і вітчизняних економістів. У цих роботах достатньо детально розглядається методологія формування і реалізації корпоративної стратегії, стратегії маркетингу, інноваційної стратегії підприємства. В той же час питанням розробки фінансової стратегії – однієї з найважливіших функціональних стратегій підприємства – дослідниками надається на сучасному етапі недостатня увага. Аналіз досліджуваних літературних джерел свідчить про недостатність наукових розробок у сфері оцінки якості формування і реалізації фінансової стратегії.

Питанням формування та реалізації фінансової стратегії на підприємствах присвячено багато публікацій у спеціалізованій літературі, а також досліджень зарубіжних науковців, таких як Майкл Е. Портер, Ансофф І, Ван Хорн, Македоннел Едвард Дж., Томпсон А. А., Стрікленд А.Дж., а також учених країн СНД, як Е.А. Уткін, І.П. Хомініч та інших. В Україні питання стратегічного управління досліджували З.Є. Шершньова, С.В. Оборська, І.О. Бланк, С.Ф.Покропивний, В.М.Колот та інші [2].

Аналіз та узагальнення публікацій з означеної проблематики дають підстави зробити висновок, що дотеперішні науково-методичні підходи до питань формування фінансових стратегій підприємств й оцінювання якості їх сформованості в умовах трансформації належно не враховують особливості зовнішнього середовища підприємства, його зміни та непередбачуваність, про що свідчить відсутність обґрунтування єдиної послідовності етапів процесу формування фінансових стратегій, принципів його здійснення, методичних рекомендацій, які б комплексно враховували як кількісні, так і якісні характеристики суб'єкта господарювання, досягнуті результати реалізації обґрунтованих і обраних стратегічних альтернатив.

Цілі та задачі статті.

Метою статті є удосконалення послідовних етапів процесу формування фінансових стратегій, принципів його здійснення, та аналіз моделі для вирішення проблеми вибору фінансової стратегії підприємства.

Під час проведеного дослідження для реалізації даної мети вирішувались такі завдання: систематизація та вдосконалення основних напрямків розробки фінансової стратегії, дослідження процесу розробки фінансової стратегії та виявлення принципів його здійснення, аналіз доцільності застосування моделі вибору фінансової стратегії підприємства.

Виклад основного матеріалу.

Поняття фінансової стратегії набуває особливого змісту в сучасних умовах тому, що воно відбиває проникнення стратегічного мислення на більш низькі управлінські рівні і сприяє формуванню на підприємстві відносно нового конкурентного середовища.

Фінансова стратегія є найважливішою підсистемою загальної стратегії підприємства. Звичайно дана стратегія має вигляд довгострокової програми конкретних дій з використанням власних і залучених фінансових ресурсів для досягнення стратегічної конкурентної переваги [3].

Розробка фінансової стратегії підприємства є внутрішнім механізмом фінансової стабілізації і подальшого його економічного розвитку. Без чітко розробленої фінансової стратегії в умовах жорсткого податкового тиску підприємство може швидко збанкрутувати.

Реалізація фінансової стратегії повинна базуватися на певних принципах, адекватних ринковій економіці. Узагальнення зарубіжного досвіду та досвіду вітчизняних підприємств дозволяє рекомендувати керуватися наступними принципами при розробці сучасної фінансової стратегії: плановість, адекватність, надійність, орієнтованість у часі, досяжність, системність, диференційованість, гнучкість, ризикованість.

Під час вдосконалення основних напрямків формування фінансової стратегії визначено такий механізм розробки та реалізації фінансової стратегії.